

Titlul II

Infracțiuni contra patrimoniului

		➤ rea-credință la T_0 = înșelăciune
Deposedere (T_0)	▶ voluntară	➤ bună credință la T_0 = abuz încredere
≠	▶ nevoluntară	➤ constrângere = tâlhărie
Simplul contact		➤ fără constrângere = furt material

Capitolul I. Furtul

Observații generale

- 📌 în esență, obiectul material îl constituie bunul mobil (prin natura sa ori prin anticipație) corporal¹, animat sau neanimat, fungibil sau nefungibil, care, de regulă, are o minimă valoare economică;
- 📌 sunt asimilate bunurilor mobile înscrisurile, energia electrică și orice alt fel de energie cu valoare economică;
- 📌 sub. activ și sub. pasiv nu sunt circumstanțiați, exceptând furtul la plângere prealabilă, unde subiecții sunt calificați (de ex., minorul care sustrage în paguba tutorelui);
 - existența unei calități speciale (gestionar sau administrator) poate muta analiza în sfera infr. de delapidare;
 - pluralitatea de sub. pasivi nu atrage automat reținerea unui concurs de infr. → relevantă este unitatea sau pluralitatea de rezoluții infracționale, precum și pluralitatea de acțiuni/inacțiuni.

¹ Abordarea tradițională potrivit căreia obiectul material poate să fie doar un bun mobil corporal începe să fie abandonată. Prin Decizia nr. 55/A/2016, ICCJ a statuat faptul că se poate reține art. 243 CP și cu privire la sumele de bani ajunse din eroare în contul bancar, obiectul material fiind implicit extins și la bunurile mobile incorporeale.

- ☛ tentativa este posibilă și pedepsibilă.
 - poate prezenta relevanță distincția dintre bunurile mari și bunurile mici.

Art. 228. Furtul. (1) Luarea unui bun mobil din posesia sau detenția altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Fapta constituie furt și dacă bunul aparține în întregime sau în parte făptuitorului, dar în momentul săvârșirii acel bun se găsea în posesia sau detenția legitimă a altei persoane.

(3) Se consideră bunuri mobile și înscrisurile, energia electrică, precum și orice alt fel de energie care are valoare economică.

Esențial

- ☛ bunul furat trebuie să se fi aflat în posesia sau detenția altuia → delimitarea față de însușirea bunului găsit;
- ☛ *furt* = luare (deposedare + împodare) neconsimțită a unui bun mobil → **nu** doar un contact material, **ci** luare efectivă în stăpânirea de fapt;
 - exemple de luare în stăpânire: apropierea bunului, ascunderea (introducerea clandestină a banilor în buzunar) ori consumarea acestuia (mâncarea unor fructe);
 - imobilele nu fac obiectul sustragerii, dar se pot sustrage părți din imobil (prin detașare acestea devin bunuri mobile);
- ☛ infr. de rezultat;
- ☛ nu orice bun mobil poate fi obiect material al furtului, sustragerea unor astfel de bunuri putând fi sancționată de alte norme de incriminare [de ex., dosarul, registrul, documentul sau orice alt înscris aflat în păstrarea sau deținerea unei autorități publice, instituții publice sau a altei persoane juridice care poate fi obiect material al infr. de sustragere sau distrugere de înscrisuri (art. 259 CP)];
 - bunurile abandonate (ieșire voluntară din posesia ori detenția unei persoane) nu pot face obiectul furtului;
 - bunul uitat (ieșire involuntară din posesia sau detenția unei persoane) poate face obiectul furtului; bunul pierdut poate face obiectul infracțiunii de însușire a bunului găsit;
- ☛ poate fi comis și de proprietarul bunului (proprietarul sustrage de la posesorul legitim al bunului); inclusiv hoțul poate fi protejat de textul de incriminare;

- ✿ există identitate între sub. pasiv al infr. și pers. prejudiciată;
- ✿ nu constituie o cerință de tipicitate identificarea proprietarului bunului sustras sau îmbogățirea fără just temei a făptuitorului;
- ✿ *fapta*: implică deposedarea subiectului pasiv și împosederarea în aceeași împrejurare sau ulterior a autorului;
- ✿ dacă o persoană deposedează victima și remite imediat bunul alteia în baza unei înțelegeri prealabile sau concomitente, se va reține coautoratul, deoarece ambele persoane au realizat acte nemijlocite de executare a deposedării și împosederării;
- ✿ elementul material poate consta într-o acțiune unică de sustragere realizată prin mai multe acte de executare (de ex., este necesară efectuarea mai multor drumuri pentru transportul bunurilor din locul de unde sunt sustrate până la vehiculul cu care sunt transportate); va exista astfel o ipoteză de unitate naturală colectivă;
- ✿ urmarea imediată rezultă din materialitatea faptei;
- ✿ poate fi comis și cu intenție indirectă;
- ✿ restituirea bunului sustras nu înlătură tipicitatea faptei, fiind vorba doar despre recuperarea prejudiciului;
- ✿ dacă banii sunt sustrași din contul unei persoane prin folosirea la un bancomat a unui card bancar, însușirea pe nedrept a sumelor de bani va fi sancționată în temeiul art. 250 CP, iar nu ca furt.

Jurisprudență

RIL: În situația existenței unui prim act de tănuire, urmat de o altă acțiune a aceluiași tănuitor care promite că va asigura valorificarea în continuare și a altor bunuri sustrate, sunt întrunite elementele constitutive ale complicității la infracțiunea de furt în formă simplă sau continuată, după caz, în concurs real cu infracțiunea de tănuire, chiar dacă promisiunea anticipată de tănuire a bunurilor nu a fost îndeplinită (*dec. 2/2008*).

Secvențe de practică judiciară

1. Complicitate, nu coautorat. Coautoratul presupune contribuția tuturor inculpaților la săvârșirea acelei fapte, contribuții ce reprezintă, fiecare în parte, elementul material al laturii obiective a infracțiunii respective. Doar inculpata a realizat acțiunea efectivă de sustragere a bunului, în timp ce ceilalți doi inculpați nu au avut capacitatea de a comite în mod nemijlocit furtul, neavând în niciun moment acces direct la bunul care urma a fi sustras, deci nu au avut, în niciun moment, posibilitatea de a sustrage nemijlocit portofelul persoanei vătămate. Trecerea unui interval de timp semnificativ între momentul sustragerii bunului și momentul plasării acestuia exclude categoric ipoteza coautoratului. Pentru a fi

fost în prezența coautoratului în privința inculpaților, ar fi trebuit ca aceștia să fi desfășurat activități materiale concordante prin care să fi contribuit nemijlocit la săvârșirea faptei, iar acțiunile acestora să se fi aflat într-o unitate indivizibilă, ipoteză inexistentă însă în prezenta cauză (CAB, dec. 80/2018, *sintact*).

2. Instigare. Fapta celui care determină pe altul să săvârșească o faptă prev. în legea penală și cumpără de la autor bunul provenit din săvârșirea infracțiunii constituie *numai instigare*, iar nu instigare aflată în concurs cu cea de tănuire (CSJ, dec. 329/1996, *legalis*).

3. Consumarea furtului. *Teoria apropiatiunii* este aceea unanim acceptată de doctrina și practica judiciară. Astfel, bunul trebuie să fi trecut în posesia (stăpânirea de fapt) a inculpatului, indiferent cât durează această posesie. Consumarea furtului implică deci schimbarea situației de fapt, adică deposedarea subiectului pasiv prin sustragerea bunului din sfera stăpânirii sale și consecutiva intrare a celui bun în posesia (detenția) făptuitorului, deci o luare în stăpânire de fapt (apropiațiune), în scopul însușirii pe nedrept. *Deposedarea* reprezintă ieșirea bunului din posesia făptuitorului, aspect ce a avut loc în momentul în care inculpatul a luat bunul (adidașii) din spatele casei, respectiv din locul unde fuseseră lăsați la uscat. De esența posesiei este faptul că bunul se află la dispoziția titularului posesiei. Când bunul a intrat în sfera de dispoziție a inculpatului, s-a realizat deposedarea și împosedarea pe criteriul puterii de dispoziție în raport de bunul mobil respectiv. Faptul că adidașii au fost abandonați ulterior deposedării și împosedării nu are relevanță prin raportare la consumarea infracțiunii. Infracțiunea de furt calificat s-a consumat anterior momentului abandonării bunului la vederea persoanei vătămate (JS 5, dec. 1626/2018, *Iugan*).

4. Furt și vătămare corporală. În cazul în care făptuitorul lovește persoana vătămată ca urmare a unor neînțelegeri anterioare, după care își însușește un obiect al acesteia căzută pe jos în cursul agresiunii, faptele constituie infracțiunile de vătămare corporală și furt, iar nu aceea de tâlhărie, de vreme ce întrebuințarea violenței nu s-a făcut în scopul sustragerii bunului, ci din răzbunare (CSJ, dec. 642/2001, *legalis*).

5. Furt – abuz de încredere. i) Se va reține comiterea furtului atunci când inculpatul a avut *ab initio* intenția de a-și însuși bunul persoanei vătămate. Astfel, are loc o veritabilă acțiune de sustragere pe nedrept, mascată sub forma solicitării adresate persoanei vătămate de a-i fi remis telefonul sub pretextul dorinței de a asculta muzică de pe telefon. Ca atare, inculpatul luase de la bun început rezoluția infracțională de a-și însuși telefonul mobil, dovadă fiind și timpul foarte scurt în care a plecat de la locul unde îi fusese încredințat telefonul mobil, urmată de înstrăinarea imediată a acestuia (CAB, dec. 377/2018, *nepublicată*).

ii) Abuzul de încredere presupune existența unei situații premisă ce constă în încredințarea bunului mobil în baza unui titlu și cu un anumit scop. Titlul la care se referă textul de lege reprezintă un raport juridic patrimonial între cel care deține bunul și cel care i l-a încredințat; iar deținerea bunului, ca situație juridică, nu trebuie confundată cu simpla deținere fizică, în afara unui raport juridic. Situația premisă nu este realizată în ipoteza în care făptuitorul este pus în contact material cu bunul pentru a efectua diferite activități asupra lui sau pentru a-l avea în pază pentru o scurtă perioadă de timp. În speță, bunurile au fost predate celor trei angajați, martorii TG, MS și inculpatul, în vederea realizării lucrărilor în construcții, iar după utilizare rămâneau în autoturismul societății, astfel că nu se poate vorbi de o posesie sau detenție a inculpatului. Mai mult, inculpatul însuși susține că nu le-a avut în gestiune și nu i-au fost predate în urma unei inventarieri, astfel că nu se poate vorbi nici de un titlu și nici de o posesie sau detenție a acestora (CA Timișoara, dec. 739/2018, *sintact*).

Art. 237. Sancționarea tentativei. Tentativa la infracțiunile prevăzute în art. 233-235 se pedepsește.

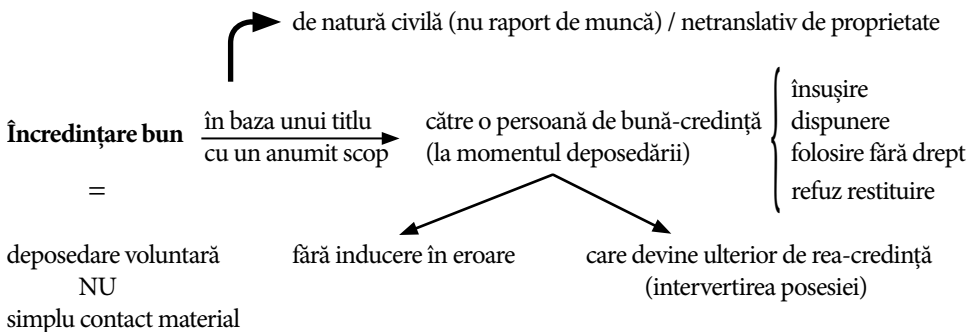
Esențial

- tentativa posibilă și sancționabilă este doar cea imperfectă; tentativa perfectă nu este posibilă;
- cauza de nepedepsire: numai desistarea, nu și împiedicarea producerii rezultatului.

Capitolul III. Infracțiuni contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii

Art. 238. Abuzul de încredere. (1) Însușirea, dispunerea sau folosirea, pe nedrept, a unui bun mobil al altuia, de către cel căruia i-a fost încredințat în baza unui titlu și cu un anumit scop, ori refuzul de a-l restitui se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Esențial

- obiect material este *un bun mobil* (niciodată un imobil) care aparține altuia, are o minimă valoare economică și care, în urma încredințării, este *deținut cu orice titlu și cu un anumit scop de către autor*; de regulă, bunul trebuie să fie individual determinat, nefungibil; bunul trebuie să fie *deținut cu orice titlu*, adică în temeiul unui raport juridic netranslativ de proprietate (nu

- neapărat un contract), prin care a fost transmisă doar detenția bunului *cu un anumit scop*, existând, corelativ, obligația restituirii bunului;
- ✿ proprietarul bunului ori persoana căreia i s-a transmis bunul în baza unui împrumut de consumație nu poate fi autor al infr.;
 - ✿ nu întotdeauna proprietarul bunului este și subiectul pasiv al infr.;
 - ✿ dacă bunul a fost încredințat în scop de transport, fapta poate fi comisă de șofer, dar nu și de cel care execută doar acte de manipulare a bunului;
 - ✿ elementul material constă în acțiuni sau inacțiuni prin care făptuitorul își arogă o posesie *animo domini*, astfel că sub. activ ajunge să se împosezeze cu bunul deținut (infr. de rezultat);
 - ✿ se poate comite prin acte de dispoziție juridică (de ex., vânzarea bunului) sau materială (de ex., transformarea bunului), realizate pe nedrept, sau de folosire pe nedrept a bunului ori de refuz expres sau tacit (dacă există o solicitare expresă de restituire) abuziv (se poate invoca dreptul la retenție) de restituire;
 - ✿ dispunerea juridică de bunul încredințat cu un titlu nu conduce automat și la reținerea infr. de înșelăciune în dauna aceluiași sub. pasiv;
 - ✿ dispunerea materială de bun poate conduce la reținerea în concurs ideal a distrugerii cu abuzul de încredere → de ex., situația în care și proprietarul bunului ar răspunde pentru distrugere;
 - ✿ nerespectarea unui termen contractual nu echivalează *per se* cu un refuz de restituire, fiind necesar să existe o solicitare de restituire urmată de un refuz;
 - ✿ se comite cu intenție directă sau indirectă;
 - ✿ la faptele comise, tentativa este posibilă, dar nu este incriminată; la fapta omisivă (refuzul de restituire), tentativa nu este posibilă.

Secvențe de practică judiciară

1. Situația premisă. *i)* Infracțiunea de abuz de încredere este construită pe o situație premisă ce constă în existența unui bun mobil al altuia, încredințat, în baza unui titlu și cu un anumit scop, făptuitorului. Bunul mobil trebuie să fie încredințat, iar nu pur și simplu deținut, legiuitorul marcând astfel mai clar că trebuie să existe o transmitere voită a posesiei sau detenției bunului, o manifestare de voință din partea posesorului ori detentorului inițial. Bunul este încredințat în baza unui titlu și cu un anumit scop. Titlul la care se referă textul de lege reprezintă un raport juridic patrimonial între cel care deține bunul și cel care i l-a încredințat, iar în baza acestui raport juridic persoana care deține bunul are obligația fie de a-l păstra și restitui la momentul convenit, fie de a da o întrebuințare acelu bun. Titlul la care se referă textul poate fi reprezentat de orice raport patrimonial care nu este translativ de proprietate, de genul contractelor de depozit, mandat, împrumut de folosință,

gaj, locațiune etc. Sumele de bani încredințate cu alt titlu decât cel de împrumut pot fi obiect material al infracțiunii de abuz de încredere, fiind cazul sumelor de bani încredințate pentru a fi depuse la bancă sau la casierie, pentru a se achiziționa diverse bunuri sau pentru a se face diverse plăți (CAB, dec. 1509/2017, sintact).

ii) Deși în cuprinsul actului de sesizare reținerea infracțiunii de furt este motivată prin aceea că inculpatul nu s-a folosit de autoturismul persoanei vătămate în virtutea unui titlu – exercitând o deținere fizică situată în afara unui raport juridic și având bunul în pază pentru o perioadă de timp relativ redusă, strict necesară pentru deplasarea acestuia pe o distanță scurtă – Curtea apreciază că, în lipsa oricărei distincții legale, obiect al infracțiunii de abuz de încredere îl poate constitui bunul mobil încredințat cu orice titlu, indiferent de înțelegerea dintre părți și perioada de timp în decursul căreia detentorul a exercitat o stăpânire asupra lucrului. În mod evident, deși foarte scurtă, perioada în care autoturismul s-a aflat la dispoziția inculpatului nu poate fi asimilată acelor situații în care făptuitorul se află într-un simplu contact material cu bunul și dispune de acesta fără acordul titularului, în cauza dedusă judecării bunul fiind încredințat inculpatului cu un anumit scop și cu obligația de a-l restitui, ceea ce implică un raport juridic de scurtă durată, asimilat un titlu, în înțelesul art. 238 alin. (1) CP (CA Constanța, dec. 1273/2018, sintact).

2. Însușirea pe nedrept. Fapta inculpatului care, în calitate de conducător auto angajat la SC L.T. SRL, a efectuat o cursă de transport marfă cu autocamionul ce avea atașată remorcă, iar la întoarcere și-a însușit ansamblul de vehicule menționat întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz de încredere. Nu se poate reține, în cauză, infracțiunea de furt, dat fiind că autovehiculul a fost încredințat de bunăvoie de angajator (care era în continuare proprietarul acestora), pentru efectuarea unui transport. Inculpatul nu a făcut altceva decât să intervertească fără drept calitatea sa de simplu detentor al unui bun mobil în aceea de proprietar al acestuia, ceea ce este specific infracțiunii de abuz de încredere, nefiind îndeplinită condiția privind „lipsa consimțământului” la momentul luării bunului, pentru ca fapta să constituie furt (CAB, dec. 435/2016, sintact).

3. Dispunerea pe nedrept. Fapta inculpatei care a dispus pe nedrept de cantitatea de 85 de grame de bijuterii din aur prin amanetarea acesteia, bunuri lăsate în depozit la inculpată de partea civilă, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de abuz de încredere. Sub aspectul laturii obiective a infracțiunii, instanța constată că elementul material al faptei s-a concretizat în acțiunea de a dispune, pe nedrept, prin încheierea unui contract de împrumut cu amanet, de bunurile lăsate în depozit de partea civilă, fiind îndeplinită, totodată, și condiția referitoare la situația premisă, și anume existența raportului juridic patrimonial în baza căruia partea civilă a lăsat bunurile în depozit la persoana vătămată pentru o perioadă de timp de aproximativ un an. Urmărea imediată a acțiunilor întreprinse de către inculpată s-a materializat într-un prejudiciu produs în patrimoniul persoanei vătămate, iar legătura de cauzalitate este una directă și exclusivă (CA Iași, dec. 146/2014, nepublicată).

4. Folosire pe nedrept. Folosirea unui autoturism după momentul rezilierii contractului de leasing financiar, oprirea sistemului GPS și scoaterea fără drept a autovehiculului din țară, deși nu exista un asemenea drept, stipulat în contract, confirmă elementul material al infracțiunii prev. de art. 238 alin. (1) CP în modalitățile: folosirea pe nedrept a unui bun mobil al altuia și refuzul nejustificat de a-l restitui (CA Ploiești, dec. 1098/2017, sintact).